

Niamuno Sargas

broliams Pietuwininčams žines pranešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, laštāja prie arcziausiojo pusto ar per gromatnėsi apšeliutas ant bertainio meto 50 peningiu, su prinešimu į namus 65 peningius. Ir pati laitrafczjo išleistuwe Tilžeje, pylimo ulhczjoje (Dammstraße) 2. bute, priima apšieliamimus arba iššrašymus.

**Bėrnai mylėsim cėcorystę,
Drasėi užtaršim lietuwystę!**

Apšakymai

i „Niamuno Sarga“ ištatomieje laštāja po 10 peningiu už koją smulkeis raštais išpausta eilute ir yra šio laitrafczjo išleistuweje priimami. — Gromatas ir rantrafczius del laitrafczjo siuncziamus priima redytuwe Tilžeje, pylimo ulhczjoje (Dammstraße) 2. bute.

33. num.

Tilžeje, 18. augustą 1887.

2. metas.

Iš Wokietijos.

Iš Berlyno. Cėcoriu susijėmas Gasteine tarp Estreikijos cėcoriaus Franco Jozėpo ir musu cėcoriaus Wilius subatoje ir šventą dieną atšitiko. Sabatoje po pietu ant žėg. 2 Estreikijos cėcorius šlownai išpūštoje ir žmonėmis perpildytoje Gasteino maudyklėje įsirado. Cėcorius dabodamas ant musu cėcoriaus, paprastus ne žalnėriškus drabužius dėvėjo. Cėcorius, Wilius tūmi nū nesmagumo turėjo buti atwalnytas, taip jau uniformą apšiwilkti. Cėcorius Prancas Jozėpas staczei pas pilį uwwažiao, kur cėcorius Wilius gyweno. Pirmutinis pasweikininimas cėcoriu apatineje swetlyczjoje maudyklės pilies atlaikytas tapė ir buvo nepaprastai širdingas. Cėcoriudu apšilabino ir atšilartotinai bucziao wosi. Cėcorius Wilius šakė Estreikijos cėcoriui: „Tu newėryjei man, dar uwwy czion...“ „Ej,“ ant ko šisai atšilepė: „Tu gali patikrėtas buti, kaip aš iš šito susimatymo širdingai džiaugiasi.“ Pirm pasišweikins Estreikijos cėcorius prie šeforiaus d-ro von Lauer'io nūgrunczei apie musu cėcoriaus šweikatą pasiklausinėjęs buvo. Pietus Estreikijos cėcorius prie musu cėcoriaus subatoje walgė. Po pietu ant žėg. 6 abudu cėcoriu kruwoje pasiwažinėjo. Wakare Gasteinas buvo pukei apšiwieštas ir ant aplinkui gulincziuju kalnu ir laukaru linksmos

ugnyš degė. Szwentą dieną per pietus Estreikijos cėcorius nū musu cėcoriaus atšiwieikino. Abudu cėcoriu bewėit pušę adynos kruwoje wienu pasilikto. Tada cėcorius Wilius atšiwieikinantijį prietelių iki trepu palydėjo. Czionai dar porą akymirkšniu sustojusiu atšilartotinai pasibucziao. „Su Diemo wale wėl susimatysiwa“, cėcorius Wilius Estreikijos cėcoriui prišaukė, ant ko šisai atšilepė: „Tikrai ir twirtai!“ Estreikijos cėcoriui pawažiūjant musu cėcorius nū balkuno ilgai jam paslui žiūrėjo. Tada atgal į stūbą sugrįžo, noredamas sawo gilų susjudimą paslepti.

— Cėcorius Wilius seredoje po pietu iš Gasteino iškeliao Salburkyje pernakwojo, ir pėtnyeczjoje anksti į Babelsberko pilį pas Butsdamą šweikas parwyšo.

— Naujas pinigų tu zofanas, kaip giridina, bujęs weit užmanytas. Szijai žyczlos susinešimus tarp pinigūcziaus ir laufininko aptwers ir bandys per augštą emimą palufanu naifinti. Žki šiol buwusiejie įstathmai menkai gelbėjo per augštu palufanu emimą nuspausti.

Iš Hefu. Šchyrimai į žemės saimą czionai mažumą susimainė. Nacijonalliberalai ir kunzerwathwai po wieną wietą laimejo.

Iš Juldos. Seredoje wisi prusiškėjie wy-

riausiejie wyskupai ir wyskupai sawo susijėjimą atwėrė.

Iš swetur.

Iš Prancuzijos. Wiename mēstelyje ne toli wofikfojo rubeziaus Prancuzai nekurio Wokietczio Weisbach'o pabrėkė kruwo uždarę, iš ko Wokietczjoje bairus šauksmas pakilo. Weik wienof, jau po kėtu dienu, prancuziškioji walbzia pawelhyjo, pabrėkėje dirbamus darbus pradėti. Musu urėdikšiejie laitrafczei jau buvo pradėję su karu, po aliu esancziuju, su Prancuzais baiginti. O dabar į wėją išėjo.

Iš Italijos. Nabaštinitas Italijos wyriaušiasis ministeris Depretis ketwerge sawo gintuweje Stradelloje, palydėtas škaitlingai wyriaušybiu ir žmoniu, į lapus mugabentas tapė. Itale, karaliaus brolis, prie laidotuwiu. Po tam drauge buvo wisi ministerei, senato ir kamaru deputacijonai, škaitlingos draugystės. Dwasistą palydėjimą mirusiam ministeriu wiršininkui įpatiskai paliepdamas kardinolas Barochi buvo uždraudęs (ir tokie dwasiškėjie žmonėmis wadinasi).

— Naujoji itališkioji ministerija su wiršininku Crispi jau susidėjo. Per šitą keitimąsi nēlas politykoje neapšiwėrs. Prietelystė tarp Italijos,

Jurgis Stefensonas.

Rašo Petras Wileikis.

2)

Priemazga.

Reikia czia įsitėmyti, jog Jurgis taip jau iš mažens buvo pripratęs prie darbo, kad be darbo nei wienos walandos negalėdavo buti, — ir negėdėdavo nei jokio darbo. Dabar po apšiwėdimu noredamas padidinti sawo turtus, o tūmi pagerinti gyweningą sawo ir pacijos, jis tankei, baigęs wisus dienos darbus kasykloje, kėdawo ant laiwn, kurie atwažiūdawo angliu painti. Eze padėdawo jis prikrauti arba iškrauti laiwns.

Toks išmintingas apšiejimas turėjo padidinti jo turtus, ir jis be bėdos pradėjo saw gywenti.

Bet tai neilgai tebuwa! Nepalaimos wienu po kitos pradėjo ant jo griuti. Ar jos sulaužė jį? ne, jis po kožnos tokios nepalaimos pasilikdawo dar stipresnis ir dar drąsiau žiūrėjo į ateinančius laikus . . .

Taip wieną kartą, kad jis buvo ant darbo prie pumpos, namai jo užsidėgė. Raimynai subėgo gėšti. Gėfinant jie taip didei nesigailejo wandens ir daužymo, jog po ugnies užgėsinimo mažai kas iš ryku ir ktoniškų daigtu išliko czielas. Labiaupei Stefensonas gailejosi žegoriaus su gėgužė, kurs wifai buvo sugadintas. Po sudegimo

atidūti žegorių mistrui pataisyti — nebūwo galimas daiktas. Jis patšai pasiēmė pataisyti. Tai taip pasijekė, kad wifa apygardė patyrė apie tai — ir nēgdawo pasšiaus pas jį sugedusius žegorius.

Metūse 1803 gimė jam sunus Robertas.

Eze wėl jį sutiko nepalaima: mirė jam jo pati, ir dabar jis pasilikto wienas ant swėto su sawo mažutėliu sunumi. Bet greitai ir sunų jis turėjo prastoti, nēs kaip geras darbininkas ir žmogus su galwa buvo išwadintas ant pataishmų sugedusios mašynos. Eze jis uždirbo daugiaus ne kaip tris šimtus markiū, namon wienof grįžo pėsczias, nēs gailejos pinigūs išleisti, atšimindamas, kad wis ateis laikas, kad jo sunelis paangs, o tada pinigai susigadys mofslawietei. Sugrįžo namon. Nepaspejo apšidžiaugti su sawo sunumi, kaip patyrė, kad garas iš mašynos išplite tēwui jo akis, nū ko paslutinis wifai apako ir subėdėjo . . . Jurgis, kaip geras sunus, užmofėjęs skolą sawo tēwo paēmė senutą po sawo apžiūra. Tokiu budu dalis uždirbtu pinigų buvo išleista. Ne gana buvo to! Riko karai. Jurgis turėjo eiti po žalnėriu. Rg eze daryti? Citi į karą — tai palikti be pagalbos taip sawo sunų, kaip ir tēw. Jurgis negalėjo to padaryti. Už atliekanczius pinigūs pasamde jis akrutą sawo wietoje. Nū žalnėriu atšiwalnhyjo ir pasilikto namė su sunumi ir

tēwu be gražio. Žums, kienu gywentojei, sunkų bus gerai suprašti, kas tai yra pritrukti pinigų tiems, kurie iš gražio gywena. Pritrukti pinigų — tai pritrukti dūnos! Be dūnos — alkanas smertis! Bet Jurgis Stefensonas ne tam buvo žmogus, kad be gėbawimo pasidūtu nepalaimai. Po papasakotu atšitikimu jis kėrtu, nepraleizdamas nei walandos, nusitwėrė už darbo.

Per dienas jis dirbdawo angliu kasykloje, jis wakarais po pabaigtu darbu kasykloje, ar lohydawo apawg, taishdawo sugedusius žegorius, arba bėgdawo prie krowima į akrutus angliu. Waisius wifu tu wargu buvo gardus: butas jo wėl pastojų pilnas wisko; ne wienas grašis jau buvo atidėtas. Kitaip ir negalėjo buti! Jurgis Stefensonas nebutu tai paleidęs, nēs sunus jo jau paango, ir laikas buvo atidūti jį į šuilę.

Arcziaustame mēstelyje tēwas atjieškiojo ne praštą mofitoją sawo Robertui. Žki mēstelio ne labai buvo arti, del to tēwas sunui nupirko asilą. Įlgai žmonės, to paties kiemo, kur gyweno Stefensonas, papasakodawo pasšiaus, kaip jie matydawo Jurgio sunų kasdien rytmethyje ir wakare jojantį per kiemą tai į šuilę, tai iš šuilės su žakeliu prikrautu knizomis. Jau ir tada geri kaimynai šakė, jog iš Jurgio sunaus, kurs, spau-

ijšleides. Kamšaitis buvo jiendviem kelyje. To dėl Kamšaitėnė Garder'į užkūšė jos vyrą užmušti. Dabar jau abu kalėjime sėd.

Iš mąstolįkšios Pietuvos. Senasis gimnės dvaras kunigaikščių Radvilų, Nesvėža, dabar ir princas Vilijaus Lanckomas, kur įsiai ant meškų medžioles eina. Ant to dvaro susieina vietininkai ir vietininkės didžiųjų giminių, pramonės (lunsto) ir mokslu. Čia dabar ir keturių kunigaikštės iš Radvilų giminių vieš.

Sz. Jß Żelgawos (Mitawas). Praėjusiam mėnesyje tapę Želgavoje atlikta dabinė ir nusidūtinė paroda, (kultūrhistorische Ausstellung). Ta paroda buvo su mokslingu mēruiu. Surinkti daiktai, užgaunancius Kuržemės ir Žemgalės praeigų ir statyti įvairūs sykiu po kitu vietiniais ir prapalaicziams senovės mylėtojams ir mokytiesiems pyrams buvo gražūs Kuršininku uždaviniai. Laikas parodai buvo šaunei pasfirtas. Nors visoje Maskolijoje yra wartojamas senas metškaitlis, bet Kuržemėje yra atliekamos gaspadorystės rūšindos pagal naująjį, kūr tapę įvestas erciklu laike. Taip visi svarbesni mofesczei yra atliekami per naują Szv. Jong t. v. 12. (24.) junijaus. Tada-gi juvažiūja į Želgavą visos šalies bajorystė ir taip bioks swetas ant jomarko, kur iš toliu šaliu arklininkai juveda daugybę gražių arklių ir mainikauja per tris dienas. Tosjai laikas tikrai pritiko parodai, dėl to ji labai gerai pasiŭse. Pralaidami visokiūs daiktai, įrankius ir raštus priklauscencius prie to krašto dabos (kultūros) ir nusidawimu, paminėjime pirmųjų dwasiškios Latwiu ūwiesos daigtus. Jau lygei 300 metų sukako, kaip tapę atspaušta pirmosios latwiškios knygos, apie ką buvo ketinę Latwei atlikti atminti. Dumblinu (Doolen) tunigas Riwiūs, erciklo Gotardo (Gottward) žadinamas, perguldė dar Marthno Luteriaus katagizmą į vieną knygą (šiuo metu), ir į kitą knygą Karliančin. Tos knygos buvo sutaisytos lietuviškai pašeibai prie

ķeršoniš; wišī kalbējo, jog kaip tiktai lokomotīvve
pradēs laštyti, tada wišī žvērys išmirs; žeme
apšistos waišius nešti, prasežiolai wišai prapuls
iš bēdnystēs. „Gēriaus welycziau, kad pifeziausi
wagys sūskutu guštā mano laukūje, rēte wienas
turtingas ponas, ne kaip inžinjēras iškeltu fojā ī
mano laukus“. Wišā tū reisejo jam sulaužti ir
jis sulaužē!

„Waifai, ſakydawo kartais jis ſawo ſunui ir jo draugui, waifai, ateis laifas, kurio mano budu jus lauffite! ateis laifas, kada geležinei kelei užims wietą wiju keliu mufu žemėje, jie bus kaip leidimui gromatu, taworu, taip ir wაžinėjimui karaliu ir ju padonu. Jau arti yra tas laifas, kuriame darbininkui bus pigiaus wаžiuoti geležiniu keliu, ne kaip eiti pеſeziam. Žinau аф, jog priſeis tužytieji ſu didžiaufiomis iſkodomis, bet tai, apie kа аф kalbu jums — bus!! tai taip pat yra tikrai, kaip ir tai, jog ryto užtefes ſaulė.“

Ant galo metūse 1825 buwo gatawas pirmu-
tinis geležinis keltas. Burei žmoniū sujirinko pažiū-
rėti, kaip tai geležinis arklys bus įkintytas wežime.
Buwo to pažiūrėti: lokomotyvės wežė 36 suk-
bintus wežimus, pripildytus angliu ir žmoniū.
Ilgai wiši žiūrėjo į tą atjitolinanczią wirtynę
wežimu, žiūrėjo, kol iš ju afiu ji prapūlė. Tada
tiktai žmonės pradėjo sfiristytiesi namon, tarydami,
kas tai bus iš to dywino daigto.

Wienof reisia pasakyti, jog greitumas važia-
wimo nebuwo cze didesnis už pustreczios mylios
per adyng. Taip greitai galima buwo važiuoti
ir su gerais arkleis.

Dėl to draugystės geležiniu keliu buvo ap-
sakyta pelnas su viršumi šėgi tuffstanczei maršiu
tam, kirs ižras stipresnė lokomotyve.

(Babaiga bus.)

divašīšu weitalu atlikimo, del to wīpi peršthrimai
 ģra šurāšyti wokiškai. Nīwius labai trumpai
 tefidžiaugē sawo darbu: jis mirē tūse pacziūse
 1586 metiūse, kada jo Erihiridion'as išejo iš
 spaustuwēs. Jam neteko pamatyti kito darbo, iš-
 spausto 1587 m., prie kurio jis weikei prisidėjo.
 Baustes kunigo Gotardo Reimers'o parupinūnu
 tapē išpausta pirmos latwiškos giesmiu knigos:
 Newokiški psalmi ir dwaiškos giesmės giedamos
 bažnyčiose Ruršijos ir Žemgalės kunigaitystėje
 ir Widžemėje (vndeutsche psalmen vnd geistliche
 lieder oder gesenge, welche in den kirchen des
 fürstenthums Churland und Semigallien in
 Liefflande gesungen werden MDLXXXVII).
 Tūse pacziūse metiūse tapē išpaustos newokiškoje
 kalboje Ewangelijos ir Gromatos (Epistulae).
 Tie trys raštai užliko tiktai dwiejūse esemplarūse:
 Karaliaucziūse uniwerzitetō kniginycioje, ir Rī-
 goje, mēstiniēse kniginycioje. Riginē kniginycia
 1882 m. užmošejo už tas tris knigas 111 rubliu
 Tarp kitu latwiškū daigtu ant parodos buvo ke-
 letas užwalcziū iš wakarinės Ruršijos, užwall-
 cziū abrozai ir rašyti siuwinei, taip jau latwiškos
 kalbos šalies kertos ir ģioks ne toks jwarbiau-
 siūnu raštu šaitlius. Ta pastutinē parodos dalis
 ragina mylētōjus latwysies rankioti jau nyftanczias
 sawotiškas Latwiu įrankiu ir ryšū liekanas užlai-
 tymopi norints ant parodymo ateienczioms ga-
 dynēms.

Sz. Jē Wilnians vira padūta žinē i Piepo-
jaus laikraštī (Libausche Zeitung) apie parodas,
koksios šimet bus atliktos Lietuvoje. Jē dau-
priažaseziū negalint buti pasiekiamomis didesnio-
siomis parodomis mažesniems lauku gaspadoriams,
bus įreidytos mažesniosios parodos daugiaus, ne
kaip šiti šielei, wietose, kad ir šiele ne toks ga-
spadorius lengwians prieidamas galetu pasigirti
jane lobiu, o pacczei arklis, žirgais ir mautes
turimeis. Būtu: 1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. 15. 17. 19. 21. 23. 25. 27. 29. 31. 33. 35. 37. 39. 41. 43. 45. 47. 49. 51. 53. 55. 57. 59. 61. 63. 65. 67. 69. 71. 73. 75. 77. 79. 81. 83. 85. 87. 89. 91. 93. 95. 97. 99. 101. 103. 105. 107. 109. 111. 113. 115. 117. 119. 121. 123. 125. 127. 129. 131. 133. 135. 137. 139. 141. 143. 145. 147. 149. 151. 153. 155. 157. 159. 161. 163. 165. 167. 169. 171. 173. 175. 177. 179. 181. 183. 185. 187. 189. 191. 193. 195. 197. 199. 201. 203. 205. 207. 209. 211. 213. 215. 217. 219. 221. 223. 225. 227. 229. 231. 233. 235. 237. 239. 241. 243. 245. 247. 249. 251. 253. 255. 257. 259. 261. 263. 265. 267. 269. 271. 273. 275. 277. 279. 281. 283. 285. 287. 289. 291. 293. 295. 297. 299. 301. 303. 305. 307. 309. 311. 313. 315. 317. 319. 321. 323. 325. 327. 329. 331. 333. 335. 337. 339. 341. 343. 345. 347. 349. 351. 353. 355. 357. 359. 361. 363. 365. 367. 369. 371. 373. 375. 377. 379. 381. 383. 385. 387. 389. 391. 393. 395. 397. 399. 401. 403. 405. 407. 409. 411. 413. 415. 417. 419. 421. 423. 425. 427. 429. 431. 433. 435. 437. 439. 441. 443. 445. 447. 449. 451. 453. 455. 457. 459. 461. 463. 465. 467. 469. 471. 473. 475. 477. 479. 481. 483. 485. 487. 489. 491. 493. 495. 497. 499. 501. 503. 505. 507. 509. 511. 513. 515. 517. 519. 521. 523. 525. 527. 529. 531. 533. 535. 537. 539. 541. 543. 545. 547. 549. 551. 553. 555. 557. 559. 561. 563. 565. 567. 569. 571. 573. 575. 577. 579. 581. 583. 585. 587. 589. 591. 593. 595. 597. 599. 601. 603. 605. 607. 609. 611. 613. 615. 617. 619. 621. 623. 625. 627. 629. 631. 633. 635. 637. 639. 641. 643. 645. 647. 649. 651. 653. 655. 657. 659. 661. 663. 665. 667. 669. 671. 673. 675. 677. 679. 681. 683. 685. 687. 689. 691. 693. 695. 697. 699. 701. 703. 705. 707. 709. 711. 713. 715. 717. 719. 721. 723. 725. 727. 729. 731. 733. 735. 737. 739. 741. 743. 745. 747. 749. 751. 753. 755. 757. 759. 761. 763. 765. 767. 769. 771. 773. 775. 777. 779. 781. 783. 785. 787. 789. 791. 793. 795. 797. 799. 801. 803. 805. 807. 809. 811. 813. 815. 817. 819. 821. 823. 825. 827. 829. 831. 833. 835. 837. 839. 841. 843. 845. 847. 849. 851. 853. 855. 857. 859. 861. 863. 865. 867. 869. 871. 873. 875. 877. 879. 881. 883. 885. 887. 889. 891. 893. 895. 897. 899. 901. 903. 905. 907. 909. 911. 913. 915. 917. 919. 921. 923. 925. 927. 929. 931. 933. 935. 937. 939. 941. 943. 945. 947. 949. 951. 953. 955. 957. 959. 961. 963. 965. 967. 969. 971. 973. 975. 977. 979. 981. 983. 985. 987. 989. 991. 993. 995. 997. 999. 1001. 1003. 1005. 1007. 1009. 1011. 1013. 1015. 1017. 1019. 1021. 1023. 1025. 1027. 1029. 1031. 1033. 1035. 1037. 1039. 1041. 1043. 1045. 1047. 1049. 1051. 1053. 1055. 1057. 1059. 1061. 1063. 1065. 1067. 1069. 1071. 1073. 1075. 1077. 1079. 1081. 1083. 1085. 1087. 1089. 1091. 1093. 1095. 1097. 1099. 1101. 1103. 1105. 1107. 1109. 1111. 1113. 1115. 1117. 1119. 1121. 1123. 1125. 1127. 1129. 1131. 1133. 1135. 1137. 1139. 1141. 1143. 1145. 1147. 1149. 1151. 1153. 1155. 1157. 1159. 1161. 1163. 1165. 1167. 1169. 1171. 1173. 1175. 1177. 1179. 1181. 1183. 1185. 1187. 1189. 1191. 1193. 1195. 1197. 1199. 1201. 1203. 1205. 1207. 1209. 1211. 1213. 1215. 1217. 1219. 1221. 1223. 1225. 1227. 1229. 1231. 1233. 1235. 1237. 1239. 1241. 1243. 1245. 1247. 1249. 1251. 1253. 1255. 1257. 1259. 1261. 1263. 1265. 1267. 1269. 1271. 1273. 1275. 1277. 1279. 1281. 1283. 1285. 1287. 1289. 1291. 1293. 1295. 1297. 1299. 1301. 1303. 1305. 1307. 1309. 1311. 1313. 1315. 1317. 1319. 1321. 1323. 1325. 1327. 1329. 1331. 1333. 1335. 1337. 1339. 1341. 1343. 1345. 1347. 1349. 1351. 1353. 1355. 1357. 1359. 1361. 1363. 1365. 1367. 1369. 1371. 1373. 1375. 1377. 1379. 1381. 1383. 1385. 1387. 1389. 1391. 1393. 1395. 1397. 1399. 1401. 1403. 1405. 1407. 1409. 1411. 1413. 1415. 1417. 1419. 1421. 1423. 1425. 1427. 1429. 1431. 1433. 1435. 1437. 1439. 1441. 1443. 1445. 1447. 1449. 1451. 1453. 1455. 1457. 1459. 1461. 1463. 1465. 1467. 1469. 1471. 1473. 1475. 1477. 1479. 1481. 1483. 1485. 1

Mano furtai.

Bagal Surgi Herweg'i.

Aš giedu šav, wargings bet walnas,
 Jz mēris man — ne nātartis,
 O wišas giedant gautas pelnas
 Jz — mielas oro gaiwestis.
 Aš nebeidžiū didžiūnu ruimu,
 Nešveria man peties manta¹⁾
 Raip paukstis, lindau šav tarp krūmū:
 Man wišas turtas jz — daina.

Kiti didžiunams laižo fojas,
 Kad šviesią daļi nor iġyt;
 Raip wergas²⁾) līts purmūs woliojas,
 Kad blizgu grašļi ims daļīt.
 Bet manē godui ēmus wilsiti,
 Puikēi pakalq³⁾) aš grēžiu,
 Meliauju šaw dainūdams šwilsiti:
 „Aš šaw turtus giesmēi turīu!“

Lai ponai džiaugias jau nuštimeis —
 O aš laisvė⁴⁾ geriūs liūša;
 Mans auksas yr — saulutė ryto!
 Sidabras — mėnesio šviesa!
 Kad šoks man įmirtis neluketa,
 Greičiaus numirt nebgeis arwai —
 Nės aš kaliau sau pats monėtų⁵⁾:
 Giejmė walna yr turts manšai.

Morei jaunimūse dainūju,
Priekš jostus giesti aš bīauriūs;

Po gire līnīmas šaw klampāju,
 Ē pūstij ruimā līst drowiūs.
 Kad tītas kopa laimēs trepais
 Per andrā, pūst ir purvus,
 Aš šaw gēriūši rožēs lapais:
 Walna giesmē man turts meilūs!

3. Ma . . 78.

1) Manta, turtas. — 2) Bergas, verginiš. —
3) Pašala, mugara. — 4) Laišvė, walnybė. — 5) Monėtas,
pinigās. —

Pratarmē

iz Dauganto „Budo senovēs Vietuvininku,
Raknēnu ir Žemaitiju“.

(Pranēšimas laiškas lietuviškoje draugystėje Vyruteje per
Jonines 1885 m.) —

(Babaiga.)

Tai dar taip pat yra žinoma, jog ne vieni
tosie žmonės, oro ar juriu sumišimai blaškė ir
naikino svėtą šioje pasaulyje; bet dar lygia balsimi
nomyjo ji nūmoniu sumišimui apie tikėjimą ir
valdžios rėdą: nesą vieni vienaip norėjo Dievą
garbinti, kiti kitaip, taip pat pagal žmogaus būdą
visi žmonės valni turejo gyventi, vienos didži-
turcei misijos neturtingusis vargino; to dėl
noredami vienas kitam jau savo tikėjimą užmesti
jau valnybę išplesti, tankei šioje kraujo laukais
su tokiu įnirtimu, jog nuveiktieji palikę neprieta-
liams savo turtingus namus, vaikingus kraštus
ir didelius lobius, išsidaugino ar į versmes ir
balas, ar į tyrus, dėl to vien, idant tenai galėtų,
kaip tinkami, Dievą garbinti ir valni gyventi.
Kožnas, kuryai raštą skaito, aiškiai žino, jog tokiu
valdžios sumišimu, tarp svėto buvusiu nu amžiu,
pilni raštai yra prirašyti.

Žei tik pažvelgsime į pacią Vietumos gi-
 mine Vietuwininku, Kalnėnu ir Žemaičiu, aiškei
 tenai matysime, jog ta aplinka ne vien ap-
 amžiūje bet ir giliai protėje yra vertėjusi
 didei didesnei sąvokai žmoniškumui, nes-gi dar
 savo įpatinę kalbą, būtinai įvairią mū litu kalbu,
 o aiškesnę ir skaistesnę už mūsų, žemdiečių kalbą
 mūsų, kurioje mūsų gali permąstyti ir mūsų ap-
 reikšti; mū tokiuos jos kalbos gal kožnas aiškei
 numąstyti, jog angis (kitą kartą) yra turėjusi savo
 įpatinę tikybą, rėdą (valdžią), vyriausybę ir di-
 dūmenę, beje savo viešpatybių, ryšių ir kun-
 gaikščybių, kurie vienoje kalboje su švėtu yra
 kalbėję, pati giminė placzei gyvenusi ir dides pa-
 žinės yra turėjusi su tolimais kraštais, kurių pir-
 miejie wardai mū Vietuwininku, Kalnėnu ir Že-
 maičiu pramąstyti liki šios dienos užsilaike; wie-
 nos mūsų to žemdiečių nebėra: kaip-gi pati aptvi-
 nusi šventimomis giminėmis, jos viešpatybei, karalei,
 kunigaikščybei ir patys jos kunigai kalbą jau sve-
 timą kalbą, šventimą rėdą, šventimą tiesą seką,
 trumpai sakant, savo pavasario žaliu lapeliu nės-
 nebeturinti, tikrai vienus minąvojimus savo
 viešpatybių senovės raštų, kaip girė žiemos laiku
 savo žagarus rodanti, tarp kurių tikrai viena pati
 ju kalba kaip žali brūknelė mū speigu apšarmojusi,
 liki šios dienos tebežaliūja, kaip žemdiečių mūsų to
 būvusio. Nes-gi senovės raštai stelbia (apsafo),
 jog Vietuwininku, Kalnėnu ir Žemaičiu gimines
 yra būvusi lopšiu Jėdu žemė: kaip-gi mūsų
 amžiūje rasti tenai jos kunigų raštai rodo mūsų
 su Jėdijonimis broliu vaikais prosenovėje būvu-
 sius; nes-gi tu raštu kalba nei su viena šios
 dienos žinomųjų kalbu nėra tai didei sutinkanti,
 kaip su Vietuwininku, Kalnėnu ir Žemaičiu
 kalba.*) Tai yra dar stebuklingiaus, jog tą pro-
 senovę mūsų kalbos ne raštai mūsų kunigų už-
 laike per tūkstančius metų liki šios dienos; nes
 mūsų išmintingos Vietuwininku, Kalnėnu ir Že-
 maičiu motynos savo apšermėjusios tarp girių

*) Böhlen, historische und literarische Abhandlungen.
Erste Sammlung. Königsberg 1730.

namelūse, kurios bendien dar išleizdamos savo
waiką į švėtą ir įdūdamos jam laimos ženkla
sako „mirė, waikel, ar doru žmogumi bui, ir
namu savo neužmirš“, tos, sakau, užlaikė musu
senovės kalbą, kuria mes bendien, ju waikai, ga-
lime didžiūti ir girtiesi, jog nei wiena kalba
šioje pasaulyje nėra tokia aiški kaip musoji. Nes
kokie sumišimai užės ar žemės yra atvarę Lietu-
vos giminingi iš tolimu rytų į šios dienos kraštą
ir kuriu keliu, to nekąs bendien dar nežino, tai
tikrai yra žinoma, jog senei pirm Kristaus gimimo
yra jau randama gyvenanti Uksinės (Jūdofios)
Jurės pašaliūse, Jūdais arba Jūdijonimis wa-
dinama, nu kur ilgainiu išgrūsta nu nožniu
tautu (baisiu giminiu) walnybę savo taupydama
(kawodama) išsitraukė į gires ir wersmes to krašto,
kuriam bendien Lietuwininkai, Ralūnai ir Že-
maiczei gyvena, kuriu aš czia užsiemiau budą,
dabą (kulturą) tikybą, užės rėdą, karybą, prekybą
(kupczybę ir turtą arba pinigų) trumpai išra-
šyti, pagal tai kaip senovės raštiniškai išrašę
paliko ir tą dar pacijos patarles (priežodžiai) kal-
boje tebesancijos twirtina, dėl to wien, idant il-
gainiu nepragūstu tie brangūs bocziu prabocziū
palaikai, kurie tarp musu dar iki šios dienos už-
sitvėrė, minėdamas per wis daugiaus tai, jog
šventi wyrai ir švėto išmunczei liepia jėkti įpėdėn

savo bocziu prabocziū budą ir aplamai jo nēfinti.
Nes jog ne pats tai pramaniau, tą czia apie tą
budą išrašiau, tai ir wietą parodžiau, kurioje iš-
rašytą radau ir patarles kalboje tebesanciją twir-
tindamas senovės raštą priduriau; bet jei išgaliu
wisu išreikšti neįgalejau, tada taikus skaitytojas
dovanos man, o išmintingas žinovas, to reikiant,
pastui pridurs.
(Galas.)

Wisokios žinės.

— Baisi ugnis jau per 10 dienu sianczia
girėje growo Bozoro, Minskos gubernijoje, Lietu-
woje; jau kelios mylės tos bais didžiošios girės
nudegė. Wisą apygardę yra wienūse dumūse.
1000 žmoniū dirba prie girės gesinimo. Jis gu-
bernijos mēsto Minskos yra žalnerei pašaukti.
Jki šiol wienos dar nesijė ugnį sustabdyti.
— Amerikoje nekursai gelžkelio trufis tistą
ant Nijagaros ežero perlauždamas į gilybę nu-
gramėjo. 100 žmoniū savo smertį rado, o 400
žmoniū tapę sužeisti. Tam prilgystanti nepalaima
buvo Szutlante, kur taip pat wienas tistas
išuždamas czelą kurytrufį su wisais keliauninkais
juriu rankowėje nuslandino.

100 popieriniu rubliu

pagal berlyniską kursą nu 17. augusto . . . 178,75 mf.

Turgaus prekios.

nu 12. augusto.

		Tilžeje		Klaipėdoj.	
		m. pf.	m. pf.	m. pf.	m. pf.
Swieczei	100 swaru arba 50 kilo- gramu.	7 50	7 80	6 —	6 50
Rugei		5 —	5 30	4 50	5 —
Wiezei		4 80	5 —	3 75	4 25
Wizjos		4 20	4 50	2 50	2 80
Žirnei, baltieji		5 50	6 —	6 —	6 50
Žirnei, raitieji	nū naujaji šepeli	7 50	8 50	6 50	7 —
Roputes		2 90	3 30	2 —	2 40
Semenei už naujaji šepeli		15 —	18 —	—	—
Dymotai už centneri		2 50	—	2 60	—
Kianpei už kapą		24 —	—	—	—
Pywas už 100 lyteriū (bayr.)		30 —	—	—	—
Brangwynas } už 100 lyt.		35 —	40 —	—	—
Swiestas	už 1 lyteri	80 —	90 —	80 —	90 —
Kianlėna		50 —	60 —	50 —	60 —
Jautėna,		35 —	50 —	40 —	50 —
Wersena		35 —	45 —	30 —	50 —
Wincziana		35 —	40 —	40 —	50 —
Grusienė, prasta		17 —	—	—	—
Wizū kėpai		22 —	—	—	—
Szianas } už centneri		2 —	3 —	2 —	2 50
Sziaudai		—	—	1 75	2 —
Sziaudai už kapą		21 —	24 —	—	—
Linai už centneri		—	—	28 —	—
Malta, kieta . . .	10 cbm.	—	—	44 —	46 —
Malta, minkšta .		—	—	40 —	44 —

Apsakymai.

Lietuwiskla draugystė
„Byrutė“
atliks nedėlioje, 21. rugpi-
czio (augusto) ant žėg. 3 po
pietu
Tilžeje,
„wofiskame bure“
savo šimetinį wisitągą susi-
ėjimą, ant kurio Lietuwininkai
pakwicziami.
Dienos rėdas:
1) Metinis pranešimas.
2) Jstatu keitimasis.
3) Skyrimas wyriausybės.
4) Wisokie pranešimai ir
klausymai.
Draugystės wyriausybė.

Gatawū patalyniu nu 21 mf.
prasidedant,
Batalu plunksnu nu 1—1,20 mf.
už swarą.
Buku 2,50—3,50 už swarą,
Wisitu plunksnu 30—40 pf. už
swarą,
Nepleshytu žasiu plunksnu nu 1 mf.
iki 1,20 mf. už swarą,
prisiulo plunksnu kupczybę
M. Markowsky,
pirma J. Stern.
Tilžeje, augštoje ulyczioje 90.
ir Bachhoffstraßę 6.
Subatoje kromas yra uždarytas.

SILKIU!
drutame pakawime jau nu 10 mf.
prasidedant wēl ant zoposto turū
ir istikiniems pirkejams ir ant
žyczfos dūdu.
F. Krafft
Tilžeje, Schloßmühlenstraße 4.

Geras pliumes
prisiulo pigiausiai
F. W. Elseit.

Aliejans parvus,
lakparvus,
šwediskus parvus,
skuros lakus,
kaip ir wisokius pinzelius prisiulo
O. Siemering Tilžeje,
Falkin aptieka, drogu kupczybę, laku
ir firnifu fabrike.
100 wēšėjimo fortifin
ant dailaus poperiaus jau nu 1 mf.
prasidedant, gali gauti pas
Weyeri & Arnoldto Tilžeje, Dammstr. 2.

Dantu darbowiete
M. Karpes.
Kunstifkas dantis, plombierawimas,
dantu pertaisymas.
Tilžeje, augštoje ulycz. 52. num. (šale pusto).
Nepasitunczinsu priimu tas dieng nu
žėg. 8 iki 9 rytmetij, tik nedėlsdienėje ne.
Lietuwiszka gramatika
parašyta kunjgo Mikolo Miezinio,
gaunama už **50 pf.** knigu spaustuwėje
Weyerio & Arnoldto
Tilžeje, Dammstraße 2.

Marczions!
Jūdu kaziimiru, jūdu ir wisai
parwūtu **biltn,**
wyneriniu škepetu ir šleigeriu,
pigians kaip wisur kitur primelija su pakarnumu
D. Pēteraitis
Tilžeje, wofiskioje ulyczioje 14. num.
Gelžfelstrufin bėgis
nu 1. junijaus 1887 prasidedant.

XX
Knigu spaustuwē
Weyerio & Arnoldto
Tilžeje, Dammstraße 2
prisiwelija garbingiems Lietuwininkams ant pagatawojimo wisokeropu
spaudos dalyku.
Susijadėjimo apsakimai, pakwietimai ant swodbos,
ant freikstynu, ant hermeniu, wēšėjimo fortifės ir
kitkas tampa ipacz Lietuwiskioje kalboje tik wien pas mus geriausiai,
dailiausiai ir pigiausiai pagatawhjama.
Reikalui atsitropyjant prašome brolius Lietuwininkus meilingai
musu atsimiti ir mus aplankyti.
Su augšta pagarbe
Weyer & Arnoldt.
XX

Trufis Nr.	191	195	193	Trufis Nr.	192	194	196
kl.	1—4	1—4	1—4	kl.	1—4	1—4	1—4
Žirutė, pabėga	ryte 4.59	pirm p. 9.55	po p. 3.49	Klaipėda, pab.	ryte 4.00	pirm p. 10.33	po p. 3.50
Grūnheide	5.32	10.46	4.19	Karlšbertis	4.12	10.45	4.8
Žilei	5.51	11.15	4.36	Prekule	4.29	11.2	4.34
Argininkai	6.5	11.33	4.49	Wiltkyzei	4.41	11.14	4.50
Tilže, parbėga	6.24	11.59	5.6	Kuforaiczei	4.51	11.24	5.5
Tilže, pabėga	6.34	12.19	5.16	Szilofarcziana	5.12	11.46	5.43
Pagegei	6.49	12.39	5.28	Jufnaczei	5.24	11.58	6.2
Jefsterkei	*6.58	*12.50	*5.36	Rugelei	5.34	12.8	6.24
Stoniskai	7.9	1.3	5.46	Stoniskai	5.46	12.21	6.45
Rugelei	7.23	1.20	5.58	Jefsterkei	*5.57	*12.32	*6.59
Jufnaczei	7.33	1.33	6.7	Pagegei	6.05	12.40	7.14
Szilofarcziana	7.51	1.56	6.24	Tilže, parbėga	6.16	12.51	7.29
Kuforaiczei	8.9	2.19	6.39	Tilže, pabėga	6.24	1.1	7.49
Wiltkyzei	8.20	2.32	6.49	Argininkai	*6.43	1.21	*8.17
Prekule	8.34	2.49	7.2	Žilei	6.56	1.35	8.89
Karlšbertis	8.53	3.13	7.19	Grūnheide	7.13	1.54	9.8
Klaipėda, parb.	9.5	3.28	7.30	Žirutė, parbėga	7.42	2.26	9.52
	pirm p.	po p.	wafare		pirm p.	po p.	wafare

Trufei tarp 6 žėg. wafare ir 6 žėg. ryte minutu skaitlians pabraukimu paženkliinti
žwaigždite * paženkliintieje trufei tik tada apšifioja, kad reikia.